

Габриела ТОПУЗОВСКА

Институт за национална историја - Скопје

ФОРМИРАЊЕ НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ И НЕГОВИТЕ ПОЧЕТОЦИ

По завршувањето на Втората светска војна народната власт и здравствените работници, со изразито неповолна кардровска структура, но со голем ентузијазам, влегуваат во борба за подобрување на лошата здравствена состојба кај населението. Вкупниот здравствен капацитет во НР Македонија броел 120 лекари и приближно толку средномедицински кадар, околу 9 некомплетни болници со околу 868 кревети, 2 детски диспанзери, 1 антитуберкулозен диспансер, 6 школски амбуланти, 7 забни ординации, 8 специјалистички ординации, 18 антималярични станици и 42 амбулантно-поликлинички ординации, и тоа за население од околу 1 200 000 жители.¹ Таквата состојба барала сериозен и мултидисциплинарен пристап за паралелно решавање на политичките, економските, социјалните и на образовните проблеми од една страна и на здравствените проблеми од друга, за што биле преземани низа мерки и активности.²

Македонските лекари започнуваат со активности за организирање на лекарската фела во здружение кое ќе ги застапува интересите на здравствените работници и ќе се бори за унапредување на здравјето и подигање на здравствената култура кај населението.

¹Момчило Лазаревски, главен и одговорен уредник, „Формирање и 40-годишен развој на Медицинскиот факултет во Скопје (1947–1987) – Здравствената состојба на населението во НР Македонија по ослободувањето во 1945 година“, во: *Медицински факултет Скопје (1947–1987)*, Уредувачки одбор: Бранислав Никодијевиќ, Киро Велков, Радослав Чапароски, Ефтимија Главаш (Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Медицински факултет – Скопје, 1987), 15.

²А. Андреевски, „По повод дваесетгодишнината од основањето на Медицинскиот факултет во Скопје“, во: *20 години на Медицинскиот факултет – Скопје*: Годишен зборник, главен уредник Аврам Садикарио, том XIV (Скопје: Издание на Медицинскиот факултет во Скопје, 1968), 5.

На состанокот одржан на 31 мај 1945 година биле извршени подготовките за свикување годишно собрание на македонските лекари. На 12 август 1945 година е одржана „општолекарска конференција“, на која е основано Македонското лекарско друштво (МЛД), при што е усвоена научна и здравствено-просветна програма за работа на Друштвото. Прв претседател на МЛД станал д-р Борис Спиоров³, за потпретседател бил избран д-р Доне Миовски, а за членови на управата биле назначени д-р Нисим Аврам, д-р Васил Иванов, д-р Милош Јаковљевиќ и д-р Грозда Симитчиева. Другите членови што влегувале во управата на Македонското лекарско друштво биле д-р В. Поп-Андонов, д-р Харлампије Манчев, д-р Иван Анастасов, д-р Глигор Муратовски, д-р Панче Караѓозов, д-р С. Каранфилов, м-р фарм. Даре Џамбаз и д-р Благој Васков.⁴ Македонското лекарско друштво претставува претходник на Медицинскиот факултет и кога се зборува за развојот и успехот на МЛД, тоа значи дека се зборува и за развојот и успесите на Медицинскиот факултет во Скопје.⁵

Имајќи го предвид фактот дека квалификуваниот и обучен медицински кадар бил дефицитарен на територијата на новата југословенска држава, „постојните три Медицински факултети (Белградскиот, Загребскиот и Љубљанскиот), не беа во состојба ниту оддалеку да ги задоволат акутно настанатите состојби. На нив можеа да се запишуваат само дел од планираните студенти по медицина. Така на пример, Белград беше принуден во 1946 година да одбие над 2000 кандидати од сите краишта на земјата поради недостатни капацитети“.⁶

Недостатокот од лекари се чувствувал и на територијата на НР Македонија, поради што Поверенството за социјална политика и народно здравје доставува барање до Главниот штаб на НОВ и ПОЈ во кое се наведува дека „(...) во Македонија има многу малку лекари. Молиме штабот да пушти во отпуса студентите медицинари кои имаат да полагаат испити да ги ослободи со документ, оти сега биле во Н.О. војска за да им се дозволи полагањето на испити во Софија на Мед. факултет. Секој студент би бил должен да претстави документ оти е

³ Стојан Ковачевски, Марјан Димитријевски, Љубица К. Јанчева, Катерина Мирчевска, „Д-р Борис Спиоров, државник, прв професор по историја на медицината и основач на Македонското лекарско друштво“, *Втор конгрес за историја на медицината*, 2005), 96.

⁴ Македонско лекарско друштво, „Историја на МЛД“, МЛД, <http://mld.org.mk/историја-на-млд/>, пристапено на: 27.8.2015.

⁵ „Историја на МЛД“.

⁶ Андреевски, „20 години на Медицинскиот факултет“, 7.

полагал испит за да се избегне напуштането на службата во војската брз причина...“⁷

Во следната фаза било предвидено отворање два нови медицински факултети, во Скопје и во Сараево.⁸ Комитетот за заштита на народното здравје на Владата на ФНРЈ, на пленарната седница одржана на 22 мај 1946 година, заклучил „(...) дека за основањето на Медицинските факултети во Сараево и Скопје, неопходно е да се основаат две комисиии...“⁹ Министерството за народно здравје на Владата на НР Македонија, на 30 август 1946 година, со актот бр. 4745 се обраќа до Комитетот за заштита на народното здравје, при што бара тој да го спроведе решението донесено на 22 мај 1946 година. Комитетот одговара на барањето со актот бр. 128 од 26 септември 1946 година и формира Комисија од експерти, чија задача била да ги испита и да ги разгледа можностите за формирање Медицински факултет во Скопје.¹⁰ Во нејзиниот состав влегувале:

1. д-р Никола Николиќ, секретар на Комитетот за заштита на народното здравје на Владата на ФНРЈ;
2. Немања Маѓаревиќ, началник на Одделението за високи школи во Комитетот за школи и наука на Владата на ФНРЈ;
3. проф. д-р Александар Ѓорѓевиќ од Медицинскиот факултет во Белград;
4. проф. д-р Божо Лавриќ од Медицинскиот факултет во Љубљана;
5. проф. д-р Анте Премеру од Медицинскиот факултет во Загреб;
6. проф. д-р Сергије Салтиков од Медицинскиот факултет во Загреб;

⁷ ДАРМ, ф. 157, к. 5., док. бр. 224, 8 декември 1944 г. Барање до Главниот штаб на НОВ и ПОЈ за Македонија за ослободување на студентите медицинари од воена служба за полагање испити.

⁸ Никодијевиќ Бранислав, „Формирање на Медицинскиот факултет во Скопје 1947“, во: *Алманах на првата генерација студенти на Медицинскиот факултет во Скопје 1947–1953*, главен уредник: Стојчевски Тодор, уредувачки одбор Никодијевиќ Бранислав, Антова Нада, Шумковски Михаил (Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Медицински факултет – Скопје, 1997), 11.

⁹ Магдалена Жантева-Наумовска, Марјан Димитријевски, избор и редакција, *Медицински факултет 1947-2007 (Документи)* (Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Медицински факултет – Скопје, 2007), 32–34.

¹⁰ Жантева-Наумовска, Димитријевски, „Документи“, 16.

7. проф. д-р Милоје Видаковиќ од Медицинскиот факултет во Белград;
8. проф. д-р Александар Сабовљев од Медицинскиот факултет во Белград;
9. Димче Левков, помошник-министер за просвета на Владата на НР Македонија;
10. д-р Ѓоше¹¹ (Ѓорѓи) Гаврилски, помошник-министер за народно здравје на Владата на НР Македонија.¹²

На својата прва седница, одржана на 22 октомври 1946 година, Комисијата донела неколку заклучоци:

- Било констатирано дека во просториите на Земската болница може привремено да се организира клиничката настава на Медицинскиот факултет, а теоретската настава треба да се изведува надвор од постојните објекти на болницата.
- Било предложено просториите на Хигиенскиот институт да се искористат за наставата во првите семестри како кабинети и како простории за научна работа.
- Била предложена и изградба на амфитеатар во близина на Хигиенскиот институт.
- Бил даден приоритет на изработката на плановите за изградба на институтите и на клиниките на Медицинскиот факултет.
- Бил одреден датумот за почеток на наставата (1 септември 1947 година).
- На теренот на тогашната Земска болница била предвидена изградбата на сите установи на Медицинскиот факултет.

¹¹ Во овој документ д-р Гаврилски е запишан под името д-р Жоже Гаврилски.

¹² Милчо Богоев, главен уредник, *50 години Медицински факултет Скопје, Медицински факултет – Скопје* (Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Медицински факултет – Скопје, 1997), 18; Жантева-Наумовска, Димитријевски, „Документи“, 37; Андреевски, „20 години на Медицинскиот факултет“, 8.

- Била предвидена и изградба на зграда за живеење на наставниот и на помошниот персонал, како и простории за потребите на студентите.
- Со помош на Комитетот за заштита на народното здравје на Сојузната влада требало да се олесни работата на Медицинскиот факултет во Скопје, додека медицинските факултети од Белград, Загреб и од Љубљана, во рамките на своите можности, требало да се вклучат во опремувањето на институтите, лабораториите и на библиотеката.¹³

Деталите околу буџетот биле разгледани на наредната седница, на која се планирале и активностите околу трошоците што биле потребни за градба. Биле предвидени и вонредни кредити преку посредување на Министерството за народно здравје со Претседателството на Владата. Помош била потребна и од сојузната влада, како и од Комитетот за школи и наука на НРМ. Комитетот за заштита на народното здравје требало да помогне со доделување апаратура, а набавката на стручната литература била организирана преку Министерството за народно здравје така што биле испратени соодветни луѓе во странство за да ја набават.¹⁴

На истата седница Комисијата ги донела заклучоците за отворање на Медицинскиот факултет, со кои било утврдено следново:

- Јадрото на наставниот кадар требало да биде формирано од македонски доктори, макар и со скромни квалификации.
- Поради малиот број македонски лекари, биле задолжени медицинските факултети во Белград, Загреб и во Љубљана да изберат дел од своите кадри за пополнување на наставничките места на Медицинскиот факултет во Скопје.
- За решавање на проблемите со наставничкиот кадар, на Владата на НРМ било предложено да се испратат млади луѓе на домашни и на странски факултети каде што би се подготвиле за наставничката работа.

¹³Лазаревски, „Формирање и 40-годишен развој на Медицинскиот факултет во Скопје (1947–1987)“, 39; Жантева-Наумовска, Димитријевски, „Документи“, 52.

¹⁴Лазаревски, „Медицински факултет“, 39; Жантева-Наумовска, Димитријевски, „Документи“, 52.

- Бил одреден и бројот на студенти за прием на Медицинскиот факултет во Скопје, кој изнесувал од 150 до 200 студенти годишно.
- На крајот била предложена и Матична комисија.¹⁵

Матичната комисија била формирана на 5 февруари 1947 година со актот бр. 1250, а веќе на 18 февруари 1947 година таа се состанала и донела значајни предлог-одлуки.¹⁶ Меѓу првите решенија што биле усвоени се издвојуваат: Решението за избор на членови на Советот на Медицинскиот факултет, како и Решението за отпочнување на наставата на Факултетот во септември 1947 година. Истовремено, Министерството за народно здравје на Владата на НРМ го именува д-р Стерјо Боздов за в.д. декан на Медицинскиот факултет во Скопје, а за в.д. продекан е назначен д-р Милоје Видаковиќ. Било планирано првата седница на факултетскиот Совет да се одржи на 6 март 1947 година.

На 20 февруари 1947 година Комитетот за заштита на народното здравје и Комитетот за школи и наука на Владата на ФНРЈ писмено ги прифатиле сите горенаведени предлози на Матичната комисија. Врз основа на сите подготовки во периодот помеѓу август 1946 година и февруари 1947 година, во кои активно учествувале и ресорните министерства на Владата на НР Македонија и на Владата на ФНРЈ, како и според конкретните предлози на Матичната комисија, на 6 март 1947 година Владата на НР Македонија донела Указ за формирање на Медицинскиот факултет во Скопје и за именување на првата група наставници предложени и именувани од Матичната комисија. Со тоа биле завршени сите организациски, стручни и формалноправни подготовки за формирање на Медицинскиот факултет во Скопје.¹⁷

¹⁵ Членови на матичната комисија биле: проф. д-р Милоје Видаковиќ од Медицинскиот факултет во Белград, проф. д-р Анте Примеру од Медицинскиот факултет во Загреб, проф. д-р Јанез Милчински од Медицинскиот факултет во Љубљана, проф. д-р Александар Сабовљев од Медицинскиот факултет во Сараево, Димче Левков, помошник-министер во Министерството за просвета на НРМ, д-р Ѓоше Гаврилски, помошник-министер во Министерството за народно здравје на НРМ.

¹⁶ Магдалена Жантева-Наумовска, Марјан Димитријевски, избор и редакција, „Согласност на Комитетот за школи и наука при Владата на ФНРЈ за избор на редовни и вонредни професори доценти и хонорарни наставници на Медицинскиот факултет во Скопје, акт бр. 1208, Београд, 20.И.1947“, во: *Медицински факултет 1947–2007 (Документи)* (Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Медицински факултет – Скопје, 2007), 78.

¹⁷ Жантева-Наумовска, Димитријевски, „Документи“, 80.

Првата седница на Наставничкиот совет (Професорски совет) се одржала на 17 март 1947 година.¹⁸ На седницата било решено наставата од предклиничките предмети да биде организирана во просториите на Хигиенскиот завод и во бараките на Сестринското (Средномедицинско) училиште. На просторот на Земската болница требало да се формираат клиники, и тоа: Хируршка клиника со 160 кревети, Интерна клиника со 110 кревети, Детска клиника со 60 кревети, Гинеколошка клиника со 50 кревети, Психијатриска со 38 кревети, Инфективна клиника со 67 кревети, Кожно-венерична клиника со 27 кревети, Клиника за уво, нос и грло и Очна клиника со по 35 кревети и Институт за туберкулоза со 60 кревети. На истата седница бил усвоен и буџетот за Медицинскиот факултет, кој изнесувал 5 440,000 динари, како и датумот за почеток на наставата на факултетот (1 септември 1947 година).¹⁹

На 18 март 1947 година, во весниците *Политика* и *Нова Македонија* била објавена веста за отворањето на Медицинскиот факултет во Скопје, со што и македонската јавност била информирана за овој значаен момент во образовниот систем на новата македонска држава.

Сл. 1. Факсимил од статијата за отворањето

¹⁸ Магдалена Жантева-Наумовска, Марјан Димитријевски, избор и редакција, „Записникот од првото заседание на советот на Медицинскиот факултет во целост е објавен во овој Зборник“, во: *Медицински факултет 1947–2007 (Документи)* (Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Медицински факултет – Скопје, 2007), 82–86.

¹⁹ Жантева-Наумовска, Димитријевски, „Записникот од првото заседание на советот на Медицинскиот факултет во целост е објавен во овој Зборник“, 82–86.

Сл. 2. Проф. д-р Стерјо Боздов, прв декан на Медицинскиот факултет 18 март 1947 година во Скопје

Со „Законот за Петогодишниот план на развитокот на народното стопанство на НРМ во годините 1947–1951, Владата на НРМ по предлог на Министерот на народно здравје ја донесуе следната уредба за престанок на Земската болница во Скопје како таква и преминуење на истата како клиника на Медицинскиот факултет при Државниот универзитет во Скопје.“²⁰ Уредбата содржела пет члена, а според членот 2: „Целиот лекарски, помошен, како и административни персонал раководен од Управата на сегашната Земска болница-Скопје преминуе во состав на Медицинскиот факултет и потпаѓа под раководството на Деканатот на истиот факултет.“²¹ Во согласност со овој документ биле предвидени и начините за пренесување на финасиите од Земската болница – Скопје во буџетот на Медицинскиот факултет при Универзитетот во Скопје. Уредбата под бр. 7656 од 17 септември 1947 година била потпишана од министерот за народно здравје на НРМ, д-р Вукашин Попадич, и од претседателот на Владата, Лазар Колишевски.²²

На Четвртата редовна седница на Наставничкиот совет, одржана на 22 октомври 1947 година, со тајно гласање проф. д-р Стерјо Боздов

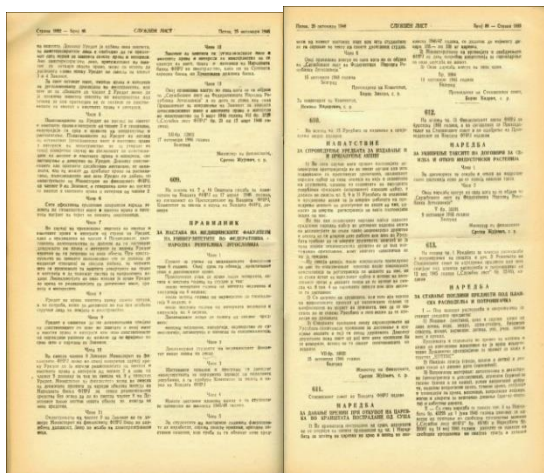
²⁰ *Службен весник на НРМ*, бр. 31 од 9 октомври 1947 година, <http://www.slvesnik.com.mk/Issues/3C5ECAB906D54FE9A3F08F0D007621D6.pdf>, пристапено на: 27.8.2015.

²¹ *Службен весник на НРМ*, бр. 31.

²² *Службен весник на НРМ*, бр. 31.

бил избран за декан, а проф. д-р Милоје Видаковиќ за продекан. Со тоа престанала функцијата на Матичната комисија, а сите ингеренции за одлучување и решавање преминале во надлежност на Наставничкиот совет на Медицинскиот факултет во Скопје.

Фактот што со формирањето на Медицинскиот факултет во Скопје се отвориле многубројни прашања од сферата на медицинската едукација, нужно се поставило и прашањето за наставната програма и наставниот план. Тие требало да се приспособат според режимот на студирање на другите медицински факултети во Југославија. Првиот наставен план според кој требало да се одвива наставата на Медицинскиот факултет во Скопје бил донесен на конференцијата одржана на 30 септември 1946 година во Љубљана, кој бил применуван и на другите медицински факултети во Југославија.²³ Покрај наставниот план, Комитетот за школи и наука при Владата на ФНРЈ на 17 април 1946 година донел и Правилник за изведување на наставата на медицинските факултети во Југославија. На 25 октомври 1946 година Правилникот за настава на медицинските факултети во ФНРЈ излегол во *Службениот весник на ФНРЈ*.

Сл. 3. Правилникот за настава на медицинските факултети во ФНРЈ објавен во *Сл. весник на ФНРЈ* од 25 октомври 1946 година

²³ Момчило Лазаревски, главен и одговорен уредник, „Наставен план на Медицинските факултети донесен на конференцијата во Љубљана од 30 септември 1946 година“, во: *Медицински факултет Скопје (1947-1987)*, Уредувачки одбор: Бранислав Никодијевиќ, Киро Велков, Радослав Чапароски, Ефтимџија Главаш (Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Медицински факултет – Скопје, 1987), 44–45.

Во согласност со Правилникот за настава на медицинските факултети во ФНРЈ бил донесен и усвоен првиот Правилник и Наставен план за студирање на Медицинскиот факултет во Скопје, кои биле платформа за изведување на наставата во оваа високообразовна институција.

Според првиот Правилник на Факултетот, режимот на студирање бил либерален во класичен облик. Теоретските предавања, според првичните одредби за студирање, не биле задолжителни, а студентот можел да апсолвира со положени испити само од првите две години. Првиот Наставен план на Медицинскиот факултет во Скопје бил креиран според постојните планови од другите медицински факултети на тогашна Југославија, но приспособен кон тогашните кадровски и просторни капацитети на скопскиот Медицински факултет. Во согласност со Наставниот план, студиите траеле 6 години (12 семестри), со 41 предмет и вкупно 6 015 часа, од кои 57 % теоретска настава (или 3 450 часа) и 43 % практична настава (или 2 565 часа).

Есента 1947 година, на Медицинскиот факултет во Скопје била запишана првата генерација студенти на медицина, која броела 153 слушатели. Првиот час, според поканата испратена од Деканатот на Медицинскиот факултет, бил предвиден да се одржи на 3 ноември 1947 година од страна на доц. д-р Зденко Крижан, на тема: „Облик и градба на органите со оглед на битните особености својствени само на човекот“. Во поканата, покрај другото, стои: „Оно ќе се одржи во аудиторијата на Институтот за хистологија (бараката до Сестринското училиште). Слободни сме да Ве замолиме да нè удостоите со Вашето присуство на почетокот на нашата наставна работа.“²⁴

Во периодот од 1947 година до 1952 година наставата на Медицинскиот факултет во Скопје се изведувала според привремени наставни планови, кои биле применувани сè до 1952 година, кога бил донесен преглед на наставните планови на ниво на Универзитетот. Овој преглед бил утврден од Одборот за високи школи и наука при Советот за просвета, наука и култура на Народна Република Македонија.

Новиот план почнал да се применува од учебната 1952/1953 година, а според него, медицинските студии траеле 10 семестри со 4

²⁴ Лазаревски, „Медицински факултет Скопје“, 54. Поканата е објавена и во другите зборници и изданија посветени на основањето на Медицинскиот факултет.

650 часа и 28 предмети. Ваквиот режим на студирање важел сè до донесувањето на првиот Статут на Медицинскиот факултет во Скопје.²⁵

Наставен план	Семестри	Број на предмети	Број на часови		Вкупно
			Предавања	Вежби	
1947	12	41	3 450	2 565	6 015
1948/1949	10	37	3 255	2 205	5 460
1952/1953	10	28	2 520	2 130	4 650
1959/1960	10	28	1 830	2 025	3 855
1964/1965	10	34	2 730	2 340	5 160
1967/1968	10	35	2 565	2 460	5 025
1973/1974	10	36	2 775	2 610	5 385
1979/1980	10	32	2 565	2 520	5 085
1982/1983	10	33	2 265	2 145	4 410
1993	12	37	2 377	2 348	4 725

Табела 1. Наставни планови, времетраење на студиите, број на предмети

Првите генерации студенти кои пројавувале интерес за студирање медицина, на Медицинскиот факултет се запишувале без посебни услови и барања. На Факултетот можеле да се запишат кандидати кои имале искуство во санитетските единици на НОВ, а за одругите

²⁵ На Шестата седница на факултетскиот Совет, одржана на 26 декември 1959 година, факултетската управа на Медицинскиот факултет го утврдила првиот Статут на оваа високообразовна институција. Во согласност со Законот за работата на факултетите, Статутот бил потврден од Извршниот совет на Народна Република Македонија. Во случајот на Медицинскиот факултет, потврдувањето на Статутот на Факултетот се случило на 18 мај 1960 година. *Статут на Медицински факултет во Скопје* (Скопје: Медицински факултет, 1960), 3.

единствениот критериум за упис бил успехот од средното образование. Со цел да се направи потемелен избор на кандидатите, факултетската управа во следниот период започнала со надоградување на критериумот за прием на нови студенти. Така се започнало со создавање ранг-листи, кои се состоеле од збирот на бодови добиен од успехот на матурскиот испит, од последниот клас во средното образование и од оценките од предметите физика, биологија и хемија.

Развојот на медицината како наука придонел да се зголеми бројот на интересенти за студирање на Медицинскиот факултет. Поради тоа, со одлука²⁶ на Извршниот совет на НРМ, во 1956 година е воведен приемен испит за упис на Медицинскиот факултет.²⁷ Квалификацискиот испит не го полагале кандидатите кои имале одличен успех на матурскиот испит и по предметите биологија, хемија и физика во последниот клас од средното образование.²⁸ Овој систем се применува сè до учебната 1977/1978 година, кога за упис на Медицинскиот факултет повторно се зема предвид само успехот од средното образование. Во учебната 1982/1983 година е воведен квалификациски испит кој се состои од полагање на предметите биологија и хемија. За попрецизна пресметка почнува да се користи и компјутерска обработка на бодовите и ваквата практика се спроведува во наредните три години.²⁹

Медицинскиот факултет, како образовна институција, од своите рани почетоци бил расадник на лица со стручна компетентност, а многу значајна улога одиграл и во изградувањето на моралниот лик на лекарот, во кој народот требало да види здравствен работник полн со ентузијазам и хуманизам, човек кој требало да биде подготвен да дејствува ефикасно, но и да има интерес за сопствената континуирана професионална надградба.

Според сеќавањата на првите дипломирани лекари, по шест години од првиот час, на 30. XII 1953 година, во салата на Народниот театар во Скопје била организирана првата промоцијата на дипломирани студенти на Медицинскиот факултет во Скопје. На свечената манифестација биле присутни важни гости од другите

²⁶ Одлука бр. 145 од 30 мај 1956 година.

²⁷ Жантева-Наумовска, Димитријевски, „Документи“, 158.

²⁸ Квалификацискиот испит се состоел од полагање на предметите физика, биологија и хемија, а добиените бодови се додавале на бодовите од матурата и од средниот успех од последниот клас во средното образование.

²⁹ Лазаревски, „Медицински факултет Скопје“, 71.

медицински факултети во ФНРЈ, претставници од републичките институтции и од општествено-политичкиот живот, Ректорот на Универзитетот, Деканот на Медицинскиот факултет, граѓани, гости и роднини. Свечената промоција ја отворил деканот на Медицинскиот факултет, проф. д-р Зденко Крижан, кој со поздравен говор се обратил до сите присутни гости, а потоа биле промовирани првите шест лекари, и тоа:

1. д-р Цветко Арсов,
2. д-р Сунчица Апостолова,
3. д-р Димитар Ивановски,
4. д-р Никола Поп Стефанов,
5. д-р Годор Стојчевски,
6. д-р Теке Сулејмани.³⁰

Од формирањето на Факултетот, па сè до 1991 година, на Медицинскиот факултет во Скопје биле запишани околу 10 182 студенти, а дипломирале 6 353 студенти. Покрај својата основна дејност, кадрите на Медицинскиот факултет сè почесто се занимавале и со научна дејност. Како плод на нивната долгогодишна пракса, имале можност да соберат богат автентичен материјал за специфичните медицински случаи и болести. Сето тоа го презентирале на домашни и на меѓународни научни собири, конференции, советувања итн. Исто така, биле објавувани книги, многубројни учебни помагала, монографии и друга научна и стручна литература.

Потребата од стручно и научно усовршување, македонските лекари ја остварувале со посетување и завршување специјалистички студии, супспецијализации во матичната држава и во странство. Искуствата стекнати на престоите во странство, македонските лекари им ги пренесувале на своите домашни колеги и на студентите.

³⁰ Лазаревски, „Медицински факултет Скопје“, 78. Вакви промоции во иднина се одржувале сè до 1.VI 1963 година. Во наредните 22 години на Факултетот не се промовирале дипломираните лекари. Промоцијата на дипломираните доктори по медицина повторно била воведена во 1986 година.

Во текот на годините, на Медицинскиот факултет во Скопје се едуцирале голем број студенти. Некои од нив извршувале значајни функции надвор од Факултетот. Со него раководеле и голем број декани и продекани и секој од нив со својата дејност оставил личен печат во развојот на оваа високообразовна институција.

Gabriela TOPUZOVSKA

THE ESTABLISHMENT OF MEDICAL FACULTY IN SKOPJE
AND ITS BEGINNINGS

-S U M M A R Y-

After the Second World War, the new state was marked by the highest shortage of qualified medical staff, who would take care of elementary health of the population.

Many diseases, hunger, cultural backwardness, poor hygiene conditions, many endemic hotspots, high morbidity and mortality especially in newborns and underdeveloped health service, were parameters through which the health status of the population was evaluated.

The subject matter in this article is the need and the establishment of the Medical Faculty in Skopje, from 1947 to 1991.